

VẬN DỤNG MÔ HÌNH “LỚP HỌC ĐẢO NGƯỢC” TRONG DẠY HỌC LỊCH SỬ Ở TRƯỜNG THPT

Chu Thị Mai Hương, Lê Thị Dung
Trường Đại học Tây Bắc

Tóm tắt: Nhằm phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo đặc biệt phát triển năng lực tự học của học sinh, đồng thời góp phần đổi mới phương pháp dạy học lịch sử, bài viết trình bày về việc áp dụng mô hình “Lớp học đảo ngược” trong dạy học lịch sử ở trường THPT. Bằng phương pháp nghiên cứu lí thuyết và phương pháp điều tra, khảo sát, các tác giả làm rõ những nội dung: Đặc trưng mô hình “Lớp học đảo ngược”; Ưu điểm và hạn chế khi áp dụng mô hình “Lớp học đảo ngược” trong dạy học học; Giới thiệu, hướng dẫn một số công cụ để hỗ trợ hoạt động dạy học theo mô hình “Lớp học đảo ngược”; Vận dụng mô hình “Lớp học đảo ngược” trong dạy học lịch sử ở trường THPT.

Từ khóa: Lớp học đảo ngược, lớp học lộn xộn, dạy học lịch sử.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Cuộc cách mạng công nghiệp 4.0 với vai trò trung tâm của công nghệ thông tin đã tạo ra những thay đổi đột phá về tư duy và phương thức giáo dục, giáo dục 4.0 hướng tới khai thác tiềm năng công nghệ số và nguồn dữ liệu lớn để tạo ra xu hướng mới, đó là công nghệ giáo dục hay còn gọi là giáo dục kỹ thuật số. Hiện nay đại dịch Covid-19 là thách thức, nhưng cũng là cơ hội để ngành Giáo dục từng bước thích ứng với thời đại 4.0. Nền giáo dục Việt Nam trong thời đại 4.0 đứng trước những cơ hội và khó khăn cần phải đổi mới, đây được coi là nhiệm vụ quan trọng của ngành Giáo dục. Nghị quyết số 29-NQ/TW khẳng định: “Đối với giáo dục phổ thông, tập trung phát triển trí tuệ, thể chất, hình thành phẩm chất, năng lực công dân, phát hiện và bồi dưỡng năng khiếu, định hướng nghề nghiệp cho học sinh. Nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện, chú trọng giáo dục lý tưởng, truyền thống, đạo đức, lối sống, ngoại ngữ, tin học, năng lực và kỹ năng thực hành, vận dụng kiến thức vào thực tiễn. Phát triển khả năng sáng tạo, tự học, khuyến khích học tập suốt đời...”. Việc áp dụng mô hình “Lớp học đảo ngược” trong dạy học là một trong những cách thức để hiện thực hoá chủ trương này. Ưu thế của mô hình này là tính tương tác cao dựa trên truyền thông đa phương tiện, tạo điều kiện cho người học lựa chọn nội dung học tập phù hợp với khả năng và sở thích, cho phép người học tiếp cận tối đa với thế giới hiện đại và tri thức nhân loại, tạo cơ hội tham gia học tập mọi lúc, mọi nơi theo tiến trình phát triển của CNTT với chi phí hiệu quả. Trên cơ sở phân

tích thực tế nhu cầu xã hội, thực trạng việc dạy học chúng tôi đề xuất vận dụng mô hình “Lớp học đảo ngược” trong dạy học lịch sử ở trường THPT.

2. GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ

2.1. Giới thiệu chung về mô hình “Lớp học đảo ngược”

Thuật ngữ “Lớp học đảo ngược” (the model flipped class) được giáo viên Aaron Sams và Jon Bergman sử dụng tại trường trung học Woodland Park, Colorado vào năm 2007. Họ cho rằng việc sử dụng mô hình “Lớp học đảo ngược” sẽ giúp học sinh học bất kì thời gian nào và bất kì ở đâu nếu học sinh có máy tính kết nối mạng Internet. Đồng thời với cách học này học sinh sẽ có điều kiện khám phá, tìm tòi, mở rộng hoặc nâng cao kiến thức trước giờ lên lớp [1]. Ngày nay thuật ngữ *lớp học đảo ngược* được sử dụng phổ biến ở các cấp học của nhiều nước trên thế giới trong đó có Việt Nam. Mô hình dạy học này đáp ứng được yêu cầu đổi mới theo hướng tích cực nhằm phát huy tính tích cực, sáng tạo và phát triển năng lực của học sinh.

Nhà nghiên cứu Nguyễn Chính cho rằng: Lớp học đảo ngược là tất cả các hoạt động dạy học được thực hiện “đảo ngược” so với thông thường. Sự “đảo ngược” ở đây được hiểu là sự thay đổi với các dụng ý và chiến lược sư phạm thể hiện ở cách triển khai các nội dung, mục tiêu dạy học và các hoạt động dạy học khác với cách truyền thống trước đây của người dạy và người học [3]. Theo tài liệu tập huấn của Bộ Giáo dục và Đào tạo năm 2017 có ghi: Lớp học đảo ngược là chiến lược giảng dạy và đồng thời là một kiểu học kết hợp giữa dạy học trực tiếp

và dạy học trực tuyến. Mô hình lớp học này trái ngược hoàn toàn với môi trường giảng dạy truyền thống do nội dung giảng dạy thường được diễn ra trực tuyến và bên ngoài lớp học. Khác với cách giảng dạy truyền thống khi mà bài tập được tiến hành tại nhà, lớp học đảo ngược lại đem bài tập vào trong lớp học [2].

Như vậy, mô hình “Lớp học đảo ngược” là người học được cung cấp kiến thức của bài học thông qua các bài giảng được ghi lại dưới dạng video, tài liệu tham khảo dưới dạng văn bản hoặc biết trước các nhiệm vụ học tập trước khi học trên lớp. Giờ học trên lớp giáo viên sẽ tổ chức các hoạt động nhận thức cho học sinh để hoàn thành nhiệm vụ học tập và tăng cường sự tương tác giữa giáo viên với học sinh. Với mô hình dạy học này, học

sinh sẽ chủ động tìm hiểu, nghiên cứu lý thuyết, chủ động tiếp cận, mở rộng, nâng cao kiến thức bất cứ lúc nào và ở đâu. Qua đó, thời gian trên lớp học sinh sẽ được rèn luyện và phát triển kỹ năng làm việc nhóm, kỹ năng giải quyết vấn đề để giờ học đạt hiệu quả. Với mô hình “Lớp học đảo ngược” giáo viên có thể lật lớp học bằng cách cho học sinh đọc văn bản ngoài giờ học, xem video bổ sung, hoặc giao nhiệm vụ học tập dưới dạng câu hỏi, bài tập. Mô hình này không chỉ đảo ngược về không gian (học mọi nơi không nhất thiết phải học trên lớp) mà còn đảo ngược thời gian (có thể học đi học lại hoặc điều chỉnh thời gian học phù hợp với thời gian của học sinh). Quy trình thực hiện mô hình lớp học đảo ngược được cụ thể qua sơ đồ sau:

* Nhiệm vụ của giáo viên:

- Ghi lại bài giảng dưới dạng video.
- Cung cấp tài liệu tham khảo tham khảo
- Giao nhiệm vụ học tập cho học sinh

* Nhiệm vụ của học sinh:

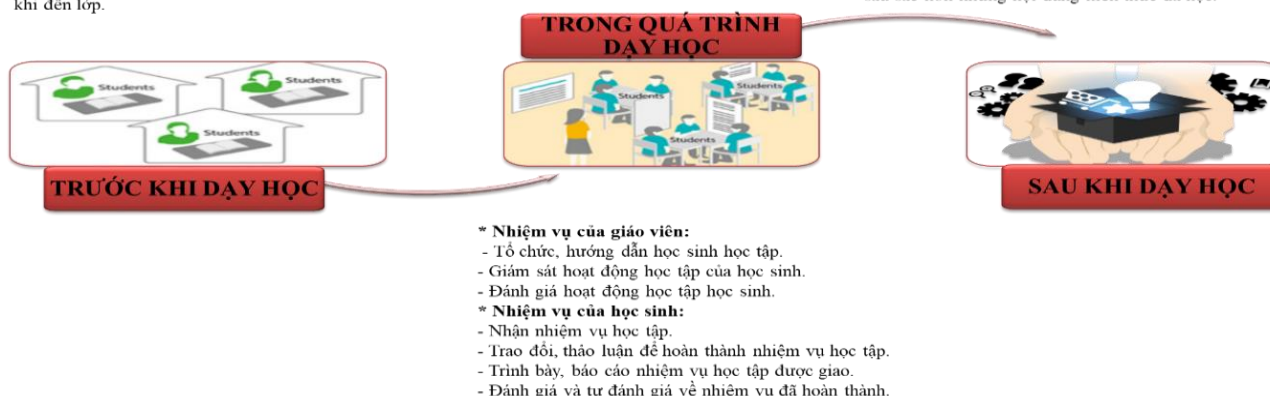
- Xem, ghi chép bài giảng của giáo viên.
- Đọc và ghi chép lại các tài liệu tham khảo có liên quan đến nội dung bài học.
- Hoàn thành các nhiệm vụ học tập được giao trước khi đến lớp.

* Nhiệm vụ của giáo viên:

- Hệ thống lại kiến thức đã học.
- Hướng dẫn học sinh vận dụng kiến thức đã học vào thực tế để rèn luyện cho học sinh các kĩ năng tự học tự nghiên cứu nhằm phát triển năng lực tư duy sáng tạo dưới dạng bài tập.

* Nhiệm vụ của học sinh:

- Học và hoàn thành nhiệm vụ học tập.
- Có thể đưa ra những kiến, thắc mắc về nội dung đã học.
- Có thể đề xuất những ý kiến dưới dạng câu hỏi để hiểu sâu sắc hơn những nội dung kiến thức đã học.

Hình 1: Sơ đồ tóm tắt quy trình thực hiện mô hình lớp học đảo ngược

Tuy nhiên, để tổ chức lớp học đảo ngược có hiệu quả cần chú ý những nguyên tắc sau: *Thứ nhất*, lớp học luôn để nhiều chế độ học tập và luôn tự động mở, nghĩa là giáo viên là người thiết lập không gian và thời gian, cho phép học sinh tương tác và phản ánh, trao đổi ý kiến khi cần thiết. Với chế độ này học sinh có thể tham gia vào lớp học bất kì lúc nào và ở đâu. Đồng thời với không gian lớp học giáo viên luôn để chế độ linh hoạt, nghĩa là học sinh có thể vừa có thể xem đi xem lại một nội dung hoặc chuyển qua những nội dung khác của bài học nhằm hỗ trợ kịp thời cho việc học nhóm hoặc học tập cá nhân. Tuy nhiên, để việc tự học của học sinh có hiệu quả giáo viên thường xuyên, liên tục quan sát theo

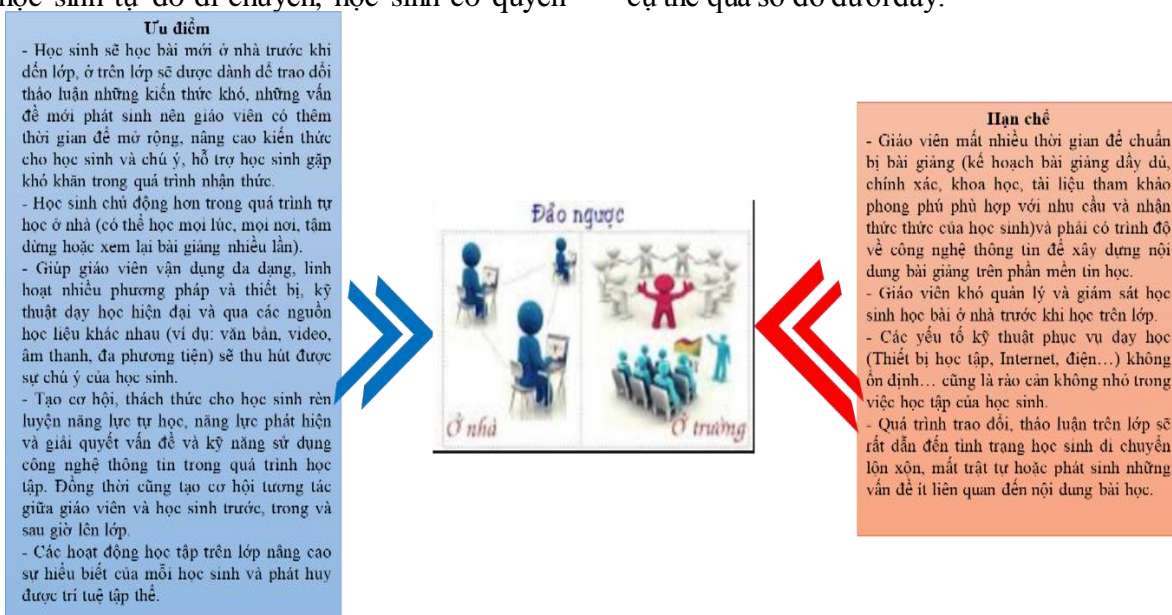
đôi học sinh để điều chỉnh nội dung học tập, đồng thời cung cấp, hướng dẫn cho học sinh nhiều cách thức khác nhau để tìm hiểu nội dung bài học và đề xuất ý kiến cá nhân trong quá trình tự học, tự nghiên cứu trước khi học trên lớp. *Thứ hai*, lớp học đảo ngược luôn lấy người học làm trung tâm, trong đó thời gian trên lớp dành riêng cho học sinh khám phá kiến thức mở rộng và kiến thức chuyên sâu, rèn luyện kỹ năng làm việc nhóm, kỹ năng giải quyết vấn đề. Hoặc giáo viên hướng dẫn học sinh tự mình tìm và truy cập những tài liệu có liên quan đến nội dung bài học. *Thứ ba*, để vận dụng mô hình “Lớp học đảo ngược” giáo viên cần chủ động chuẩn bị tốt nội dung dạy học và những nguồn tài liệu để học

sinh khám phá nhằm tối đa hóa thời gian và tối đa hóa các hoạt động dạy học trên lớp. *Thứ tư*, so với lớp học truyền thống thì lớp đảo ngược đề cao vai trò hướng dẫn, tổ chức, quan sát của giáo viên đối với học sinh. Trong cả quá trình học (trước giờ học, trong giờ học, sau giờ học) giáo viên liên tục quan sát học sinh để đưa ra những đánh giá chính xác, khách quan (dữ liệu quan sát được giáo viên ghi lại để thông báo tới từng học sinh). Tuy nhiên, trong quá trình quan sát, tổ chức các hoạt động học tập giáo viên cũng phải chấp nhận sự lộn xộn trong lớp học (học sinh tự do di chuyển, học sinh có quyền

đánh giá, phản biện, thậm chí trịch trịch lẫn nhau), sự lộn xộn này dưới sự cho phép của giáo viên [5].

2.2. Những thuận lợi và khó khăn khi vận dụng mô hình “Lớp học đảo ngược” trong dạy học

Dựa vào cơ sở lý luận và cơ sở thực tiễn, chúng tôi bước đầu xác định những thuận lợi và khó khăn trong quá trình áp dụng mô hình “Lớp học đảo ngược”, qua đó đề xuất những biện pháp sư phạm phù hợp với đối tượng, nội dung nhằm nâng cao hiệu quả bài học. Những thuận lợi và khó khăn được cụ thể qua sơ đồ dưới đây:

Hình 2: Sơ đồ khái quát những thuận lợi và khó khăn trong quá trình áp dụng mô hình lớp học đảo ngược

2.3. Một số công cụ hỗ trợ hoạt động dạy học theo mô hình “Lớp học đảo ngược”

* *Một số công cụ hỗ trợ quản lý, giám sát học sinh học tập*

Google Class là phần mềm giúp giáo viên tổ chức và quản lý lớp dễ dàng, thuận tiện; tất cả tài liệu, bài tập và điểm đều ở cùng một nơi (trong Google Drive). Đối với những trường giáo viên được cấp tài khoản sẽ có dung lượng không giới hạn. Điều này là một thuận lợi rất lớn trong việc sử dụng Google Classroom, giáo viên có thể lưu trữ toàn bộ tài liệu giảng dạy, video tham khảo, hình ảnh lớp học, điểm... ngay trên Drive của lớp học này và chia sẻ cho học sinh mà không phải bận tâm về không gian lưu trữ. Một trong những lợi ích nổi trội của Google Class đó là giúp giảm thiểu được việc sử dụng giấy (in ấn tài liệu, nộp bài tập...)

trong lớp học. Google Classroom đã có phiên bản trên Android và iOS cho phép người học truy cập vào lớp học nhanh hơn, luôn cập nhật mọi thông tin về lớp học khi di chuyển. Giáo viên và học sinh có thể theo dõi, cập nhật tình hình lớp học ở bất kỳ nơi đâu (chỉ cần có laptop, tablet hay điện thoại có kết nối internet). Hơn thế, các thông báo tức thời và các trao đổi trên diễn đàn được thực hiện dễ dàng. Trước khi dạy một bài, một chương hay một khóa trình, giáo viên có thể sử dụng phần mềm **GoSoapBox** (<https://www.gosapbox.com/>) để tạo một cuộc thăm dò ý kiến, đề xuất phương pháp giảng dạy và học tập cho học sinh hoặc giáo viên về nội dung bài học hay vấn đề có liên quan đến bài học. Cuộc thăm dò này sẽ được sử dụng để kiểm tra mức độ nhận thức của học sinh trước khi dạy bài học mới, đồng thời làm cơ sở để giáo viên thay đổi,

bổ sung hoặc lược giảm những nội dung có trong bài học, vấn đề sẽ học tập và nghiên cứu. **Google Site** (<https://sites.google.com/new>) được sử dụng làm hồ sơ quan lý học sinh của giáo viên hoặc có thể sử dụng phần mềm này để xây dựng kho chứa tài nguyên (hệ thống tư liệu tham khảo) cho học sinh sử dụng nhằm mở rộng và nâng cao kiến thức trong quá trình học tập.

* Một số công cụ hỗ trợ xây dựng nội dung bài học

Nhằm ghi lại màn hình máy tính giáo viên có thể sử dụng một số phần mềm để tạo video bài giảng, ghi lại âm thanh của giáo viên khi giảng kết hợp với hình ảnh có trên màn hình máy tính. Một số công cụ hỗ trợ cho việc xây dựng bài giảng video, bài trình chiếu như: **Microsoft Powerpoint**: phần mềm này được sử dụng để ghi lại video, ghi lại âm thanh của bài giảng. Đặc biệt, giáo viên có thể sử dụng phần mềm **Seesaw** (<https://web.seesaw.me/>) để tạo một đoạn video hoặc bản ghi âm ngắn mà giáo viên có thể tải lên và cho phép người khác xem, điều đặc biệt hơn là phần mềm này cho phép người xem chèn thêm lời bình luận vào video.

* Một số công cụ hỗ trợ việc hợp tác, kết nối và kiểm tra đánh giá kết quả học tập của học sinh

Để định hướng nội dung bài học hoặc đề giao nhiệm vụ học tập cho học sinh dưới dạng câu hỏi hoặc dưới dạng tài nguyên mở giáo viên có thể sử dụng một số công cụ sau: **Kahoot** (<https://kahoot.com/>), phần mềm này được sử dụng nhằm kiểm tra hiểu biết, đánh giá mức độ nhận thức của học sinh về nội dung bài học hoặc kiểm tra nhận thức của học sinh về một chủ đề mà giáo viên giao cho cá nhân hoặc nhóm học sinh. **Padlet** (<http://padlet.com>), sử dụng phần mềm này nhằm tăng sự tương tác giữa học sinh và các giáo viên khi giáo viên tổ chức, hướng dẫn học sinh học tập, nghiên cứu hợp tác về một nội dung, chủ đề có liên quan đến bài học. Hoặc học sinh có thể sử dụng phần mềm này để trao đổi thông tin, đưa ra ý kiến, đề xuất, bình luận, thắc mắc về những nội dung trước, trong và sau khi học bài trên lớp. **Prezi** (<https://prezi.com/>) hoặc **Google Slides** (<http://slides.google.com>) để tạo một bài trình bày của cá nhân hoặc của nhóm về một nội dung trong bài học hoặc một chủ đề có liên quan đến bài học

mà giáo viên giao cho trước hoặc sau khi học bài trên lớp.

2.4. Vận dụng mô hình “Lớp học đảo ngược” để dạy học một chủ đề lịch sử ở trường THPT

Lịch sử là môn học thuộc khoa học xã hội, do đặc thù của bộ môn và đặc trưng của kiến thức lịch sử nên trong quá trình giảng dạy giáo viên cần vận dụng linh hoạt nhiều phương pháp, phương tiện và kỹ thuật dạy học để tối ưu hóa các hoạt động dạy học của giáo viên và học sinh. Tuy nhiên, mỗi phương pháp và kỹ thuật dạy học đều có những ưu điểm và hạn chế, vậy nên cần có những biện pháp để khắc phục những khó khăn trong quá trình thiết kế, tổ chức các hoạt động học tập cho học sinh. Việc áp dụng mô hình lớp học đảo ngược là biện pháp quan trọng mang lại hiệu quả cao, biện pháp này không chỉ giúp học sinh hình thành kiến thức mà quan trọng còn giúp học sinh hình thành kỹ năng (kỹ năng khai thác và xử lý thông tin, kỹ năng làm việc nhóm, kỹ năng giải quyết vấn đề, kỹ năng trình bày...) từ đó học sinh hứng thú với việc học tập lịch sử, biết vận dụng kiến thức đã học vào thực tế của đời sống. Để vận dụng mô hình “Lớp học đảo ngược” trong dạy học lịch sử có hiệu quả, chúng tôi lựa chọn một chủ đề trong chương trình môn Lịch sử lớp 10 ở trường THPT (Chủ đề “*Các quốc gia cổ đại trên thế giới*”) nhằm cụ thể hóa quy trình thực hiện mô hình “Lớp học đảo ngược”. Quy trình bày được thực hiện như sau:

Quy trình thiết kế bài học trước khi dạy học trên lớp: Đây là giai đoạn giáo viên thiết kế các hoạt động cho học sinh học ở nhà. Nội dung hoạt động học tập có thể là những bài giảng của giáo viên dưới dạng video do giáo viên xây dựng hoặc những video có sẵn trên Internet có liên quan đến nội dung bài học, hoặc hệ thống tư liệu lịch sử, tranh ảnh và hệ thống câu hỏi định hướng cho học sinh trong quá trình tự học ở nhà. Trước khi thiết kế các hoạt động học tập ở nhà cho học sinh giáo viên cần xác định rõ mục tiêu (mục tiêu về kiến thức, kỹ năng, thái độ và năng lực cần hướng tới cho học sinh), hình thức hoạt động, dự kiến sản phẩm cần đạt được của học sinh trong từng hoạt động học tập. Dưới đây là bản kế hoạch dạy học chủ đề “*Các quốc gia cổ đại trên thế giới*” (Chương trình môn Lịch sử lớp 10) ở giai đoạn trước khi giáo viên dạy học trên lớp.

Tiến trình	Nội dung kiến thức	Mục tiêu	Hình thức	Mô tả hoạt động của giáo viên và học sinh	Sản phẩm minh họa của học sinh
Trước khi dạy học trên lớp	A. CƠ SỞ HÌNH THÀNH CÁC QUỐC GIA CỔ ĐẠI 1. Điều kiện tự nhiên và sự phát triển kinh tế 2. Sự phân hóa xã hội	<ul style="list-style-type: none"> - Hiểu những đặc điểm về điều kiện tự nhiên và sự phát triển của các ngành kinh tế dẫn đến quá trình hình thành các quốc gia cổ đại phương Đông và phương Tây. - Giải thích được vì sao các quốc gia cổ đại phương Đông lại ra đời sớm hơn phương Tây. - Phân tích được những đặc điểm của quá trình hình thành xã hội có giai cấp và nhà nước, tổ chức bộ máy nhà nước và đời sống xã hội ở các quốc gia cổ đại. 	<ul style="list-style-type: none"> - HS làm việc cá nhân: xem tóm tắt nội dung cơ bản qua sơ đồ. Đọc tài liệu tham khảo và trả lời các câu hỏi định hướng theo đường link sau: https://vi.padlet.com/chumaihuongttb/k8hntydpkt51gnl5 - HS làm việc cá nhân: xem tranh, ảnh tư liệu, lược đồ và điền các thông tin vào phiếu học tập. - HS làm việc cá nhân: đọc thêm các nội dung ở Bài 27, phần II: Các nhân tố ảnh hưởng tới phát triển và phân bố nông nghiệp- nhân tố tự nhiên (Địa lí 10); Bài 2: Hàng hóa - tiền tệ - thị trường, mục 2. Tiền tệ) (GDCCD lớp 11); Bài 15, mục II- Một số nhân tố ảnh hưởng tới chế độ nước sông, mục III- Một số sông lớn trên trái đất và Bài 18 mục II. 1 Khí hậu, II. 3 ; Địa hình (Địa lý- lớp 10); Bài 58 mục 1. Khái quát tự nhiên (Địa lý lớp 7). 	<ul style="list-style-type: none"> - Học sinh đọc tài liệu và tóm tắt nội dung đã đọc dưới dạng sơ đồ tư duy. - Học sinh làm việc cá nhân. - GV yêu cầu HS viết lại câu trả lời cho các câu hỏi sau: Câu hỏi 1. <i>Em có nhận xét gì về thời gian ra đời và địa bàn xuất hiện của các quốc gia cổ đại phương Đông và phương Tây?</i> Câu hỏi 2. <i>Em hãy tìm ra điểm giống nhau và khác nhau giữa kinh tế phương Đông và Phương Tây, giải thích tại sao lại có sự khác nhau?</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - Học sinh gửi file, hình ảnh vào địa chỉ sau: https://vi.padlet.com/chumaihuongttb/bbtkqymadvp3eztr - Gửi phiếu học tập đã điền đầy đủ các thông tin và nội dung trả lời các câu hỏi qua đã cho ở trên.
	B. SỰ RA ĐỜI CỦA NHÀ NƯỚC VÀ THỂ CHẾ CHÍNH TRỊ CỦA CÁC QUỐC GIA 1. Sự ra đời của nhà nước 2. Thể chế chính trị	<ul style="list-style-type: none"> - So sánh được sự khác nhau về thể chế chính trị của các quốc gia cổ đại phương Đông và phương Tây. 	<ul style="list-style-type: none"> - GV cung cấp hình ảnh, tư liệu để học sinh tìm hiểu thể chế chính trị của các quốc gia cổ đại. 	<ul style="list-style-type: none"> - HS đọc, xem hình ảnh và tư liệu. - GV yêu cầu học sinh đọc tư liệu và hoàn thành câu trả lời cho câu hỏi: <i>Em hãy trình bày thể chế chính trị ở phương Đông và phương Tây cổ đại. cho biết sự khác nhau về thể chế chính trị của các quốc gia cổ đại phương Đông và phương Tây, giải thích tại sao lại có sự khác nhau ấy?</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - HS chụp lại câu trả lời hoặc gửi file qua địa chỉ đã cung cấp.
	C. VĂN HÓA CỔ ĐẠI	<ul style="list-style-type: none"> - Trình bày được thành tựu chính của nền văn hóa cổ đại phương Đông và phương Tây về các lĩnh vực: lịch, chữ viết, khoa học, kiến trúc, điêu khắc... 	<ul style="list-style-type: none"> - HS làm việc nhóm hoàn thành nhiệm vụ sau: Nhóm 1. Trình bày những thành tựu văn hóa trong các lĩnh vực lịch pháp, thiên văn học và chữ viết của các quốc gia cổ đại. Ý nghĩa của các thành tựu đó. Nhóm 2. Trình bày những thành tựu về khoa học, văn học của các quốc gia cổ đại. Tại sao nói khoa học đã có từ lâu, nhưng đến thời Hi Lạp- Rô ma nó mới thực sự trở thành một ngành khoa học? Nhóm 3. Trình bày về nghệ thuật kiến trúc của các quốc gia cổ đại phương Đông và phương Tây. Nhận xét chung về các công trình kiến trúc đó. 	<ul style="list-style-type: none"> - GV đề xuất, xác định đề tài và mục đích của dự án. - GV cung cấp địa chỉ nộp bài. - Các nhóm học sinh hoàn thành nhiệm vụ và nộp bài đúng hạn. 	<ul style="list-style-type: none"> Học sinh gửi file, hình ảnh vào địa chỉ đã cung cấp.

Tiến trình	Nội dung kiến thức	Mục tiêu	Hình thức	Mô tả hoạt động của giáo viên và học sinh	Sản phẩm minh họa của học sinh
Tổ chức dạy học trên lớp	<p>Hoạt động 1: Cơ sở hình thành các quốc gia cổ đại</p> <p>1. Điều kiện tự nhiên và sự phát triển kinh tế</p>	<p>- Rèn luyện kỹ năng quan sát, phân tích, tổng hợp và kỹ năng làm việc nhóm.</p>	<p>Hình thức dạy học: cá nhân/nhóm/cặp đôi/ toàn lớp.</p> <p>- GV tổ chức cho HS trình bày các câu hỏi đã cho trước: Câu hỏi 1. <i>Em có nhận xét gì về thời gian ra đời và địa bàn xuất hiện của các quốc gia cổ đại phương Đông và phương Tây?</i> Câu hỏi 2. <i>Em hãy tìm ra điểm giống nhau và khác nhau giữa kinh tế phương Đông và Phương Tây, giải thích tại sao lại có sự khác nhau?</i></p>	<p>-GV chia học sinh toàn lớp thành 4 nhóm nhỏ (Nhóm 1, 2 quan sát và đọc đoạn tư liệu 1; nhóm 3, 4 quan sát và đọc đoạn tư liệu 2)</p> <p>- GV yêu cầu học sinh quan sát lược đồ kết hợp với các đoạn tư liệu, thảo luận, nghiên cứu, sau đó hoàn thành phiếu học tập số 1 theo yêu cầu.</p> <p>- Các nhóm HS thảo luận, cử đại diện ghi chép, trình bày nội dung theo yêu cầu.</p> <p>- GV quan sát, giúp đỡ, góp ý, nhận xét, hướng dẫn các em chốt các ý chính.</p> <p>- HS suy nghĩ, viết nội dung trả lời vào giấy ghi nhớ.</p>	<p>- GV cung cấp hình ảnh và tư liệu qua đường link sau:</p> <p>- HS trình bày</p> <p>- GV cung cấp hộp kiến thức của hoạt động 1</p> <p>- HS trả lời, nhận xét và đánh giá lẫn nhau.</p> <p>- GV nhận xét và giúp HS hiểu hơn về sự giống nhau và khác nhau giữa kinh tế phương Đông và phương Tây dưới dạng sơ đồ ở đường link sau:</p>
	<p>2. Sự phân hóa và cơ cấu giai cấp của xã hội cổ đại.</p>	<p>- Rèn luyện kỹ năng quan sát, phân tích, tổng hợp và kỹ năng làm việc nhóm.</p>	<p>- Hình thức: làm việc cặp đôi, cá nhân.</p>	<p>- HS đọc tài liệu, quan sát kênh hình, thảo luận và thực hiện nhiệm vụ theo yêu cầu của giáo viên, hoàn thành phiếu học tập số 2 và trả lời các câu hỏi: <i>Điểm giống và khác nhau về cơ cấu xã hội cổ đại phương Đông và phương Tây? Giải thích vì sao có sự phân hóa khác nhau giữa xã hội cổ đại phương Đông và phương Tây?</i></p>	<p>- HS trình bày phiếu học tập số 2 (dưới dạng file trình chiếu hoặc trên giấy A0)</p> <p>- HS trả lời câu hỏi.</p> <p>-GV nhận xét, góp ý và hướng dẫn học sinh nắm các ý chính qua sơ đồ ở đường link sau:</p>
	<p>Hoạt động 2: Quá trình hình thành nhà nước và thể chế chính trị của các quốc gia cổ đại</p> <p>1. Quá trình hình thành nhà nước cổ đại</p> <p>2. Thể chế chính trị của các quốc gia cổ đại</p>	<p>- Rèn luyện kỹ năng quan sát, phân tích, tổng hợp và kỹ năng làm việc nhóm</p>	<p>Hình thức dạy học: toàn lớp.</p> <p>-Hình thức dạy học: nhóm, cá nhân.</p>	<p>- GV giảng về quá trình hình thành nhà nước cổ đại.</p> <p>- GV chiếu lại những tư liệu đã cung cấp cho học sinh trước khi học bài trên lớp.</p> <p>- GV hướng dẫn học sinh trả lời câu hỏi sau: <i>Em hãy trình bày thể chế chính trị ở phương Đông và phương Tây cổ đại. Cho biết sự khác nhau về thể chế chính trị của các quốc gia cổ đại phương Đông và phương Tây, giải thích tại sao lại có sự khác nhau ấy?</i></p> <p>- HS trao đổi, thảo luận, ghi chép. HS khác lắng nghe, nhận xét và bổ sung.</p>	<p>- HS vẽ sơ đồ thời gian về quá trình hình thành nhà nước cổ đại (vẽ trên bảng)</p> <p>- HS trình bày ý kiến.</p> <p>- GV nhận xét, bổ sung và chốt các ý thông qua hộp kiến thức ở đường link sau:</p>
<p>Hoạt động 3: Những thành tựu văn hóa cổ đại</p>	<p>Hướng tới các vấn đề của thực tiễn, gắn kết nội dung học với cuộc sống thực tế.</p> <p>- Phát triển cho người học kỹ năng phát hiện và giải quyết vấn đề; kỹ năng tư duy bậc cao (phân tích, tổng hợp, đánh giá).</p> <p>- Rèn luyện nhiều kỹ năng (tổ chức kiến thức, kỹ năng sống, kỹ năng làm việc theo nhóm, giao tiếp...).</p> <p>- Cho phép người học làm việc “một cách độc lập” để hình thành kiến thức và cho ra những kết quả thực</p> <p>- Nâng cao kỹ năng sử dụng công nghệ thông tin vào quá trình học tập và tạo ra sản phẩm.</p>	<p>Hình thức: dạy học dự án</p>	<p>- GV tổ chức HS trình bày những nội dung đã chuẩn bị.</p>	<p>- HS trình bày phần nội dung đã chuẩn bị bằng phần mềm Powerpoint. (15p). Minh chứng sản phẩm của HS qua đường link sau:</p> <p>- GV giải đáp thắc mắc và hướng dẫn học sinh chốt kiến thức qua hộp kiến thức của hoạt động 3 và tổng kết bài.</p>	

Quy trình thiết kế các hoạt động sau khi dạy học trên lớp: đây là những hoạt động học tập được thực hiện sau khi giáo viên dạy xong nội dung bài học. Do vậy các hoạt động này tập trung vào hai nhiệm vụ: Luyện tập, củng cố và mở rộng kiến

thức và rèn luyện kỹ năng để học sinh biết vận dụng những kiến thức đã học vào thực tiễn. Các hoạt động học tập của học sinh sau khi học trên lớp qua chủ đề “*Các quốc gia cổ đại trên thế giới*” đề cụ thể qua bảng sau:

Tiến trình	Nội dung kiến thức	Mục tiêu	Hình thức	Mô tả hoạt động của giáo viên và học sinh	Sản phẩm minh họa của học sinh
Sau khi dạy học trên lớp	Hệ thống câu hỏi trắc nghiệm khách quan.	- Kiểm tra hoạt động nhận thức của học sinh.	-HS hoàn thành phần kiểm tra kiến thức trên máy tính hoặc điện thoại thông minh theo địa chỉ GV cung cấp.	-HS tiến hành làm bài kiểm tra. -GV đánh giá kết quả. -GV công bố kết quả kiểm tra.	-HS tự đánh giá hoạt động đồng nhận thức của mình sau bài kiểm tra.
	Đề xuất, xây dựng và thực hiện dự án học tập.	- Gắn việc học tập trong nhà trường với thực tiễn đời sống, xã hội. Tạo hứng thú và khuyến khích tính trách nhiệm, sự sáng tạo của người học. Định hướng nghề cho học sinh trong tương lai.	Thực hiện dự án nhỏ (Thực hiện trong 3 ngày và trình bày trong 1 giờ học trên lớp). Nhóm 1: Hãy đóng vai là một hướng dẫn viên du lịch để thiết kế tua du lịch đến một số địa điểm du lịch nổi tiếng ở Ai Cập và Luông Hà. Nhóm 2: Hãy đóng vai nhân viên tại bảo tàng để giới thiệu cho du khách những hiện vật (tranh, ảnh, hiện vật, video...) về Hy Lạp và Rô Ma.	- GV và HS đề xuất và xác định mục đích dự án. -HS xây dựng kế hoạch và thực hiện dự án. -HS thu thập kết quả và công bố dự án trên địa chỉ GV cung cấp và trình bày dự án trên lớp học. -GV và HS đánh giá dự án.	- HS nộp minh chứng cho sản phẩm của dự án.

3. KẾT LUẬN

Trên cơ sở nghiên cứu tương đối đầy đủ, toàn diện và hệ thống lí thuyết, thực tiễn vận dụng mô hình “Lớp học đảo ngược” trong dạy học lịch sử ở phổ thông nhằm hướng đến mục tiêu tích cực hóa việc học của người học, chú trọng sự tương tác giữa người học và tạo môi trường học tập thuận lợi để học sinh tự mình chiếm lĩnh kiến thức, rèn luyện kỹ năng và có hứng thú khi học bộ môn Lịch sử chúng tôi tiến hành thiết kế quy trình, lựa chọn công cụ hỗ trợ khi vận dụng mô hình lớp học đảo ngược trong dạy học lịch sử. Từ đó, bước đầu đánh giá những thuận lợi và khó khăn trong quá trình thực hiện các hoạt động học tập qua việc dạy học một chủ đề lịch sử ở trường THPT để đề xuất những biện pháp giáo dục hiệu quả và mang tính khả thi nhằm đạt hiệu quả cao trong việc hình thành kiến thức, kỹ năng, thái độ và đặc biệt là việc hình thành năng lực, phẩm chất cho học sinh. Tuy nhiên, để vận dụng có hiệu quả tối đa mô hình lớp học đảo ngược trong quá trình dạy học lịch sử cần phải đảm bảo các yêu cầu cần thiết từ phía giáo viên và học sinh như: kỹ năng về công nghệ thông tin, kỹ năng làm việc nhóm, giáo viên phải tâm huyết, yêu nghề và giỏi chuyên môn để thiết kế các

hoạt động học tập phù hợp cho học sinh, học sinh cần chăm chỉ, sáng tạo để hoàn thành đầy đủ có chất lượng các nhiệm vụ học tập mà giáo viên giao cho... Như vậy, việc vận dụng sáng tạo mô hình “Lớp học đảo ngược” là biện pháp quan trọng nâng cao hiệu quả bài học và góp phần đổi mới phương pháp dạy học lịch sử ở trường phổ thông hiện nay.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. [Jonathan Bergmann](#) (Author), [Aaron Sams](#) (April 3, 2015), Flipped Learning: *Gateway to Student Engagement Kindle Edition*, Publisher: International Society for Technology in Education.
- [2]. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2017), *Tài liệu Tập huấn ETEP, Tư duy phản biện & Lớp học đảo ngược*, Hà Nội, Tr.8.
- [3]. Nguyễn Chính (2016), *Dạy học theo mô hình Flipped Classroom*, báo Tia Sáng- Bộ Khoa học Công Nghệ, ngày 4/4/2016.
- [4]. Lê Thị Phương, Bùi Phương Anh (2017), *Dạy học theo mô hình lớp học đảo ngược nhằm phát triển năng lực tự học cho học sinh*, Tạp chí Journal of Education Management, 2017, Vol. 9, No. 10, pp. 1-8.

[5]. Flip your classroom (2012): *Reach every student in every class every day, they discussed a couple of reasons why teachers should consider flipping* (p.20-33).

Ngày nhận bài: 11/11/2020. Ngày nhận đăng: 03/12/2020

Liên lạc: Chu Thị Mai Hương; e-mail: chumaihuong@utb.edu.vn

BOTTOM UP CLASSROOM MODEL IN TEACHING HISTORY AT HIGH SCHOOLS

Chu Thị Mai Hương, Le Thi Dung

Tay Bac University

Abstract: *To promote students positivity, creativity, and self-study ability, the article presents the application of the model “Bottom-up classroom” in teaching history at high schools. By theoretical research and situation investigation and survey, we clarify the relevant contents of features of the model, advantages and limitations of application, introduction and and guidance of tools to facilitate, and implementation of the model in teaching history at high schools.*

Keywords: *Flipped classroom, messy classroom, teaching history.*

Ngày nhận bài: 15/11/2020. Ngày nhận đăng: 01/03/2021

Liên lạc: Chu Thị Mai Hương; e-mail: chumaihuongttb@gmail.com